

Verslag workshop Megastallen en gezondheid

6 juni 2009, Ooij

Achtergrond bijeenkomst

Omwonenden van intensieve veehouderijen, zowel nieuw te bouwen megastallen als uitbreiding van bestaande bedrijven, maken zich zorgen over de effecten die deze bedrijven hebben op hun leefomgeving, met name over de luchtkwaliteit. Steeds meer omwonenden vinden de weg naar Leefmilieu en kloppen daar aan met hun vragen. Leefmilieu heeft daarom in maart 2009 een bijeenkomst georganiseerd met als thema **'Megastallen en milieu'**, waar veel geïnteresseerden op af kwamen. Tijdens deze bijeenkomst bleek ook grote zorg over de mogelijke effecten op de gezondheid. Leefmilieu organiseerde daarom 6 juni 2009 de bijeenkomst **'Megastallen en gezondheid'**, waar ook weer een groot aantal betrokkenen aan heeft deelgenomen.

Henk Jans, voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Medisch Milieukundigen, heeft op deze bijeenkomst een presentatie gehouden over de gezondheidsaspecten van de intensieve veehouderij. Daarnaast was er ruimte om kennis en ervaring uit te wisselen.

De presentatie, evenals dit verslag, is beschikbaar op de website www.lokalelucht.nl onder 'zelf aan de slag' 'bijeenkomsten'. Dit verslag beschrijft niet de inhoud van de presentatie, maar de aandachtspunten en vragen die tijdens de bijeenkomst naar aanleiding van de presentatie aan bod zijn gekomen.

luchtkwaliteit	
Megastallen en Gezondheid	
Programma workshop 6 Juni 2009 Dinsdag 20.00u - 21.00u, Ooij, Noord-Brabant 5, 040 1 800 46 51 52	
12.30	De deur en zijn geopend en er is een broodje en drankje voor wie daar behoefte aan heeft.
13.00	Welkom Door Christa van Duin
13.05	Vaarten in de afkabel (in bijlage 1) (5 minuten per persoon) Milieu, gezond, en/of andere, soort megastallen, fase in procedure, specifiek probleem, etc. etc. etc. of het programma is er meer ruimte voor uitwisseling van ervaringen
13.30	Megastallen en gezondheid Door Henk Jans, voorzitter Nederlandse Vereniging voor Medisch Milieukundigen
14.10	PAUZE
14.20	Wie kunnen we van elkaar leren Uitwisselen van ervaringen van de deelnemers
15.00	Hoe kunnen we elkaar versterken Welke activiteiten leren zich het samen werken en ondersteuning
15.45	Vaarten voor verslagactiviteit en samenwerking Oprichting Platform Megastallen en Milieu? Bijeenkomsten, waar, wanneer, wie, hoe?
16.00	Bronnen en foto's

Voorstelronde

Bij het voorstelrondje blijkt dat de 24 aanwezigen uit het hele land komen, Vroomshoop, Vaassen, Erp/Veghel, Middelharnis, Woudenberg, Boekel, Batmen, Grubbenvorst, Nijmegen, Ooij, Den Haag. Ze delen hun zorgen over de effecten van megastallen op de omgeving. Alle deelnemers hebben in hun gemeente te maken met oprichting van nieuwe veeteeltbedrijven of uitbreidingen van bestaande; zij zijn daarbij actief bezig om de negatieve effecten daarvan tegen te gaan. Stuk voor stuk blijken het complexe, langdurige trajecten zijn, waarvoor specifieke kennis van zaken noodzakelijk is. De deelnemers blijken overwegend al goed in de problematiek en het daarbij horende taalgebruik te zijn ingewerkt. Want alleen al de terminologie die gebruikt wordt, maakt dat kennis van zaken van groot belang is. Er is dan ook behoefte aan een overzicht van de betekenis van termen als 'extensiveringsgebieden', 'LOG', 'verweingsgebieden', 'structuurvisie', etc. Een plek waar dit allemaal bij elkaar te vinden is, is er niet. Enige informatie is wel te vinden op:

www.milieuhelp.nl :

globale informatie over procedures

www.stopveefabrieken.nl:

specifieke informatie over het onderwerp

Aandachtspunten en vragen presentatie van Henk Jans

Henk Jans is al jaren met de gezondheidsaspecten van de intensieve veehouderij bezig en vraagt hier ook al jaren aandacht voor. Hij geeft aan dat er nu enige beweging in de politiek is gekomen als gevolg van de signalen die huisartsen gegeven hebben. De huisartsen geven signalen af dat er duidelijk meer klachten in de belaste gebieden voorkomen.

Nederland is het dichtstbevolkte land ter wereld (zowel dichtheid van mensen, varkens, kippen, als ook auto's etc). Dáárom is de problematiek hier zo groot; er kan immers nauwelijks afstand gecreëerd worden tussen de bedrijven en de omwonenden.

Fijn stof

Fijn stof is één van de grote aandachtspunten bij de veehouderijen, hierbij is niet alleen de hoeveelheid maar vooral ook deeltjesgrootte en samenstelling van het stof van groot belang.

Fijn stof is alle stof tot een deeltjesgrootte van 10 micrometer, PM10 genoemd. Daarbinnen wordt nog onderscheid gemaakt in de categorieën:

- PM2,5 – PM10 (alles tussen de 2,5 en 10 micrometer)
- PM2,5 (alles kleiner of gelijk aan 2,5 micrometer)
- Ultrafijn stof (alles kleiner dan PM0.1)

Stalstof valt in de grofste categorie PM2.5 - PM10, maar ammoniak vormt in de lucht aerosolen en die vallen in de categorie ultrafijn stof.

Gezondheidskundig geeft PM2.5 - PM10 met name luchtwegklachten, PM2,5 en ultrafijn stof heeft effect op sterfte. Dit komt omdat het veel kleinere PM2,5 en ultrafijn stof dieper in de longen kan binnendringen en zelfs in de bloedbaan kan komen.

Problematiek bij meten van het ultrafijne stof is dat de massa zo klein is dat het nauwelijks te meten is. Je zou dan het aantal deeltjes moeten kunnen meten, maar dat is zeer ingewikkeld.

Infectieziekten

Het hoge antibioticagebruik is een risico met betrekking tot infectieziekten. Er zullen steeds meer resistente bacteriën ontstaan.

Antibiotica worden niet alleen gebruikt voor het bestrijden van ziekten bij het vee, maar ook om groei te bevorderen. Dit zou niet moeten gebeuren. Valentijn Wösten vraagt waar dit gereguleerd zou moeten worden.

Henk Jans geeft aan dat regulering nu gebeurt via veeartsen, maar nog onvoldoende. Een andere weg is via regelgeving op het afvalwater van de veehouderij, maar dit wordt nog nauwelijks toegepast.

Geur

De wet geurhinder moet de bescherming op geur waarborgen. De uitvoering ligt bij de lagere overheden, wat verschillen tussen normen geeft. De ene gemeente hanteert een x aantal odourunits, de ander drie keer zoveel.

Gezondheidskundig zou je geur op een andere manier benaderen dan in de wet geurhinder wordt gedaan.

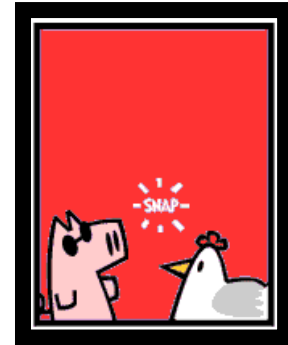
Afstand tussen bedrijven

Als veilige afstand tussen de bedrijven wordt 1 a 2 km geadviseerd door de GGD'en; dit is gebaseerd op de waarnemingen die gedaan zijn in de tijd van de varkenspest en kippenpest (toen werd er tot 2 km ontruimd, nu tot 1 km ontruimd en van 1-2 km gevaccineerd). Ook wordt absoluut de combinatie van varkens en kippen op één bedrijf afgeraden.

Met de komst van LOG zullen er gebieden ontstaan met meer belasting van fijn stof en infectieziekten dan elders. In totaal zal er wel minder fijn stof zijn.

Onderzoek

De minister heeft na lang aandringen opdracht gegeven om de gezondheidskundige effecten van de intensieve veehouderij te onderzoeken. Henk Jans is betrokken bij dit onderzoek en geeft aan dat de resultaten over 1.5 a 2 jaar te verwachten zijn. Inbreng van burgers zou goed zijn.

Hoe verder?

De aanwezigen hebben op een rijtje gezet op welke punten ze samenwerking wensen. Hieronder puntsgewijs de ideeën:

- Er ligt een voorstel bij de Tweede Kamer om tot uitstel van invoering van de innovatieve stalsystemen te komen. De aanwezigen zijn het hier niet mee eens. Ze maken dan ook de volgende afspraken:
 - Samen brief opstellen aan minister dat we hier tegen zijn (Douwe maakt voorzet)
 - Valentijn Wösten en Ton van Hoof schrijven een stuk over de geschiedenis van de wetgeving/beleidsontwikkeling op dit gebied
 - Ieder stuurt de brief, bij voorkeur met eigen inbreng, aan minister
 - Wouter van Eck mobiliseert eigen achterban
- Ontsluiting kennis: belangrijke informatie/rapporten moet snel beschikbaar gemaakt worden voor de mensen die hiermee bezig zijn. Te gebruiken websites:
 - www.burgerinitiatiefmegastallen.nl
 - www.lokalelucht.nl
- Om elkaar makkelijk te kunnen vinden wordt de maillijst intern rondgestuurd (de mensen die nu niet aanwezig zijn, wordt eerst om toestemming gevraagd).
- Links plaatsen naar websites van groepen op de website www.lokalelucht.nl (naam van de groep + url)
- De deskundigenbijeenkomsten/workshops worden zeer gewaardeerd; Leefmilieu probeert deze 4 keer per jaar te organiseren.
- Er wordt een werkgroep opgericht om verder na te denken hoe we als groep/platform kunnen samenwerken.
- Een aantal zaken vraagt om nader onderzoek:
 - Organisatiestructuur van de sector in kaart brengen (rol Wageningen, LTO, LNV, ...)
 - Werking van luchtwassers en monitoring op het functioneren
 - In kaart brengen van maatschappelijke kosten van Q-koorts en MRSA
- Inbreng leveren op partijprogramma's
- Medestanders zoeken binnen de sector

De bijeenkomst werd door de aanwezigen zeer gewaardeerd en de goede toelichting op de vele effecten op de luchtkwaliteit gaf een verdieping van de kennis bij de aanwezigen en de behoefte hiermee aan de slag te gaan.